

Govor prvog zamjenika visokog predstavnika Donalda Haysa na konferenciji o lokalnoj samoupravi u organizaciji Fondacije Friedrich Ebert

Dame i gospodo,

Federalni parlament nedavno je usvojio zakon koji omogućava direktni izbor općinskih načelnika. Pritisak da do toga dođe došao je direktno iz javnog mnjenja, što su djelomično potakli i sami načelnici. Njihovo razmišljanje je jasno. Direktni izbori će im donijeti mandate kojima će povećati svoju efikasnost.

Općine se bave opipljivim, svakodnevnim uslugama – prikupljanjem otpada, uličnom rasvjetom i obdaništima; one izdaju isprave koje definiraju naš život – rodne listove, vjenčane listove i puno drugih uvjerenja. One su možda najniži nivo vlasti, ali upravo taj nivo utiče na osnovne interese većine građana, mnogo više nego kantoni i entiteti.

Zato je omogućavanje direktnih izbora općinskih načelnika neobično važan napredak u demokratskom procesu.

Ova reforma će povećati odgovornost načelnika i efikasnost općinske vlasti.

Ono što sada moramo osigurati je da se ne propuste mogućnosti koje su ovim otvorene.

Tih mogućnosti je onoliko koliki je djelokrug pitanja za koja općine imaju primarnu odgovornost.

Općine se bave pružanjem usluga, a kvalitet tih usluga je najbolji način – ustvari vjerovatno i jedini način – za mjerenje njihove efikasnosti. Pošto će se direktni izbori održati u oktobru, sada se možemo usredsrediti na to da osiguramo da demokratski izabrane općinske vlasti pruže najbolje usluge građanima koji su ih doveli na njihove funkcije.

Jedan način da se to postigne je putem pokretanja i jačanja saradnje sa drugim općinama – i to ne samo sa općinama u istom entitetu nego i sa općinama sa kojima dijele iste rijeke, iste planine, iste probleme odlaganja otpada, iste izazove u zdravstvenom i socijalnom sektoru. A to podrazumijeva međuentitetsku saradnju.

Neke efikasne općine već su krenule ovim putem. Načelnici s obje strane međuentitetske linije razgraničenja uspješno su pokrenuli međusobnu saradnju, što je donijelo korist njihovim građanima. Cilj je bio maksimalno iskoristiti zajedničke prirodne resurse i ekonomiju obima u projektima infrastrukture i komunikacija. Ovakva saradnja zasniva se na jednostavnoj pretpostavci da ukoliko pet općina udruži svoje resurse biće u stanju izgraditi efikasniji i ekonomičniji sistem odlaganja otpada nego ukoliko svaka općina na tome radi zasebno. Ili recimo, ne možete očistiti samo jedan dio rijeke, morate imati saradnju svih općina kroz koje ta rijeka protiče, a to podrazumijeva saradnju nekoliko općina.

Neki od vas vjerovatno znaju da sam u posljednjih godinu i po dosta vremena proveo posjećujući općine po cijeloj BiH. Jedna od stvari koje sam primijetio je sljedeće: što je transparentniji rad općinske uprave, to je ekonomski uspješnija ta općina.

Nedavno sam posjetio Gračanicu, koja je postala poznata privlačenjem investicija i otvaranjem novih radnih mjesta. Sva velika prijeratna preduzeća u općini su privatizirana i rade a osiguran je značajan kapital za pokretanje malih i

srednjih preduzeća.

Zanimljivo je da Gračanica – koja naravno ima i svojih problema, i nisu za sve njih nađena rješenja – ima neke karakteristike koje nisu direktno povezane sa ekonomijom ali su zajedničke osobine općina koje su uspjele preokrenuti svoju ekonomsku situaciju u pozitivnom pravcu. Na primjer, načelnik općine ima politiku “otvorenih vrata”; on aktivno traži prijedloge, pritužbe i inovativne ideje od građana; također, on informira građane o događajima u općini, putem sedmične radio emisije posvećene tome.

A Gračanica i *izgleda* dobro.

To je važnije nego što se možda čini.

Prošlog mjeseca u Sarajevu, pozvao sam bh. privrednike da počnu pokazivati samopouzdanje, onu vrstu samopouzdanja koje vodi samoispunjenju. Morate vjerovati da ćete uspjeti, a onda slobodno možete imati za cilj i najambiciozniju vrstu uspjeha. Tražim sigurno uvjerenje da je BiH odlučno napravila zaokret i da u srednjoročnom periodu može postići nivo prosperiteta koji uveliko prevazilazi ono što je postignuto u bivšoj Jugoslaviji prije rata.

Juče sam uputio sličan poziv i međunarodnim investitorima. Tražio sam od njih da pokažu povjerenje u BiH i investiraju ovdje i to ne zbog dobre volje ili zabrinutosti humanitarnog karaktera, već zato što postoje čvrsti dokazi koji pokazuju da je ulaganje novca u ovu zemlju komercijalno održivo.

Danas želim da uputim sličan poziv da se pokaže povjerenje, ali sada se obraćam općinama. Hajde da ne razmišljamo o tome kako učiniti općine širom BiH samo *prihvatljivim*, ili *podnošljivim*, ili takvim da jednostavno *pružaju samo osnovne uslove za život*.

Hajde da uradimo više od toga. Hajde da razmišljamo o tome kako općine učiniti mjestima koja su poželjna za život i koja

se svaki dan takmiče kako da svojim građanima pruže najbolje usluge. Govorimo o onoj vrsti duha zajednice koji se ogleda u parkovima koji se efikasno održavaju, redovnom prikupljanju smeća, općinskim zgradama koje se održavaju na odgovorajući način i predstavljaju izvor ponosa.

Mislim da činjenica da Gračanica izgleda dobro svjedoči o tome i odražava to općinsko samopouzdanje koje je u razvoju.

Ključna odluka Parlamenta Federacije da omogući direktan izbor načelnika je riješila veliko ustavno pitanje. Ali sada moramo riješiti i psihološko pitanje. Čini mi se da bi se svaka općinska uprava trebala baviti poslom koji će učiniti njihovu općinu ne samo *boljom* već *najboljom*.

Dozvolite mi da završim komentarom o procesu koji je doveo do ustavne promjene u Federaciji i početka nove sposobnosti oporavka kod izvjesnog broja općina širom BiH. Ovaj sastanak je također dio tog procesa.

Mi imamo sve vrste općina u ovoj zemlji – veoma velike, veoma male, one kojim se uspješno upravlja i one kojim se loše upravlja. Jedna pritužba koju često čujem je da su općine kojim se uspješno upravlja nekada kažnjene zbog njihovog uspjeha. Kada je očito samo po sebi da je općinska uprava sposobna da na primjer privuče investicije i otvori radna mjesta, može se naći u situaciji da se na nju ne obaziru vladini odjeli i međunarodne organizacije čija je pažnja fokusirana na općine koje se bore za opstanak. Kratkoročno to mora da je frustrirajuće, ali dugoročna korist od općina kojim se uspješno upravlja u smislu otvaranja novih radnih mjesta, blagodeti i kvaliteta života uveliko prevazilazi korist od programa oporavka. A programi oporavka nikada neće prikriti nedostatke općine kojom se loše upravlja.

U skladu sa tim, ja vjerujem da će općine kojim se uspješno upravlja stvoriti i održati svoj pokretački zamah, a u interesu je drugih općinskih uprava da pokušaju naučiti nešto

od svojih uspješnijih kolega ili da se suoče sa nezadovoljstvom svojih birača na sljedećim izborima.

Prema tome ovaj proces na kojem smo angažirani – proces reforme BiH na općinskom nivou – što znači provođenje reforme od najnižeg nivoa, kao i sistematsko poboljšanje usluga koje se pružaju građanima, neće biti narušen nesposobnošću ili opstrukcijama onih koji se protive reformama. Onim progresivnijim načelnicima poručujem: nastavite sa sigurnošću jer vrijeme je na vašoj strani.

Hvala